

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΣΤΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ
ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

*ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΑΕΙ ΓΙΑ
ΤΗΝ ΕΠΙΚΑΙΡΟΠΟΙΗΣΗ ΓΝΩΣΕΩΝ
ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ ΑΕΙ*

ΜΥΤΙΛΗΝΗ,
ΜΑΪΟΣ, 2015

Η πράξη «Περιβαλλοντική Διαχείριση-Σύγχρονα Εργαλεία», του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο-ΕΚΤ) και από Εθνικούς Πόρους.

Πληροφορίες για το Μάθημα

- Συντονιστής: Ιωσήφ Μποτετζάγιας
Επίκουρος Καθηγητής Τμ. Περιβάλλοντος
- Διδάσκοντες
 - Ιωσήφ Μποτετζάγιας
 - Γιώργος Γκιουζέπας (Υπ. Διδάκτορας Τμ. Περιβάλλοντος)
 - Δήμητρα Σύρου (Υπ. Διδάκτορας Τμ. Περιβάλλοντος)

Προσέγγιση

- Το μάθημα εξετάζει τα περιβαλλοντικά ζητήματα από την πλευρά της Κοινωνιολογίας Περιβάλλοντος και της Περιβαλλοντικής Πολιτικής
- Δίνει έμφαση σε συγκεκριμένα εργαλεία
 - Ποιοτικής ανάλυσης
- Αφορά σε επιστημολογικά ζητήματα που δεν απασχολούν τόσο έντονα τις φυσικές επιστήμες
 - πχ κοινωνική κατασκευή

Πρόγραμμα Διαλέξεων

- **Τετάρτη 13/5/2015**
 - Διάλεξη: Μη Επιθυμητές Χρήσεις Γης και το Φαινόμενο Όχι-Στην-Αυλή-Μου
 - Διάλεξη: Η Κοινωνική Κατασκευή Περιβαλλοντικών Προβλημάτων
- **Πέμπτη 14/5/2014**
 - Εργαστήριο: Δημιουργία και ανάλυση άρθρου Υπέρ-Κατά της κατασκευής Αιολικού Πάρκου
 - Διάλεξη: Διαχείριση Τοπικών Αντιδράσεων
- **Παρασκευή 15/5/2015**
 - Διάλεξη: Τεχνικές Διαχείρισης Τοπικών Αντιδράσεων
 - Εργαστήριο: Πίνακας Εμπλεκομένων Μερών και Διαδικασίες Διαβούλευσης

Σχετικά με το Μάθημα

- Η αξιολόγηση θα βασιστεί:
 - στα κείμενα που θα παράξουν οι Ομάδες Υπερ-Κατά της κατασκευής Αιολικού Πάρκου
 - στην καταγραφή κατ' άτομο των ρητορικών στρατηγικών, ιδιωμάτων, τακτικών που αναγνώρισε στο κείμενο της άλλης ομάδας
 - στον πίνακα εμπλεκομένων μερών και το Grid
 - σε κείμενο που θα κατατεθεί μετά το πέρας των διαλέξεων και θα αφορά τα λάθη που συνέβησαν κατά τη διαβούλευση σχετικά με το ορυχείο στις Σκουριές Χαλκιδικής
- Θα χρειαστείτε...
 - Σημειωματάριο - Στυλό
 - Για την πρώτη εργασία
 - ✦ Υπολογιστής – Φλασάκι (δύο συμμετέχοντες σε κάθε πόλη)

ΜΗ ΕΠΙΘΥΜΗΤΕΣ ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ ΚΑΙ ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΟΧΙ-ΣΤΗΝ-ΑΥΛΗ-ΜΟΥ

ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΣΤΑ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

ΜΥΤΙΛΗΝΗ,
ΜΑΙΟΣ 2014

Μια άχαρη απόδοση

- Locally Unwanted Land Uses
- Μη επιθυμητές χρήσεις γης
- Not In My Back Yard
- Όχι στην Αυλή μου

Στόχοι της παρούσας διάλεξης είναι:

- Να οριοθετήσουμε τους όρους LULU και NIMBY
- Να εξετάσουμε το NIMBY από την πλευρά του χωροθέτη και από την πλευρά του αντιδρώντα
- Να εξετάσουμε τους παράγοντες που ενδυναμώνουν τις τοπικές αντιδράσεις
- Να εντάξουμε το ζήτημα NIMBY σε ένα γενικότερο πλαίσιο

Μη Επιθυμητές Χρήσεις Γης - LULUs

- LULUs : Υποβάθμιση της «Ποιότητας Διαβίωσης» και της «Αξίας Ιδιοκτησίας»
- LULUs
 - Μη Περιβαλλοντικού Ενδιαφέροντος: ΟΚΑΝΑ, Δομές Ψυχικής Υγείας, Συσσίτια, Νοσοκομεία
 - Περιβαλλοντικού Ενδιαφέροντος: ΧΥΤΑ, Σταθμοί Μεταφόρτωσης, ΑΠΕ, Αστικές Αναπλάσεις, Βιομηχανίες, Μεταλλεία

NIMBY: Not In My Back Yard

- Ο ορισμός του NIMBY στο Oxford English Dictionary
 - Μία στάση που αποδίδεται σε άτομα που εναντιώνονται στο να χωροθετηθεί κάτι που θεωρούν ως βλαβερό ή επικίνδυνο στην γειτονιά τους, ενώ δεν εναντιώνονται όταν αυτό χωροθετείται σε άλλες περιοχές.
- NIABY: Not In Anybody's Backyard
- NIMTOO: Not In My Term Of Office
- BANANA: Build Absolutely Nothing Anywhere Near Anyone
- NOPE: Not On Planet Earth
- CAVE: Citizens Against Virtually Everything

NIMBY

- Nicholas Ridley ('80): Environment Secretary

Η αγροτική μέση τάξη αντιτίθεται στην οικιστική ανάπτυξη λόγω "crude Nimbyism"

“ Η Αγγλική ύπαιθρος είναι από τα πιο έντονα κατασκευασμένα οικοσυστήματα στην Ευρώπη. Το να τη μετατρέψουμε σε ένα πράσινο μουσείο θα ήταν σαν να χαλκεύουμε όλη την ιστορία της”

Ωστόσο και ο ίδιος αρνήθηκε την ανάπτυξη συγκροτήματος κοινωνικών κατοικιών που ήταν άμεσα ορατά από το εξοχικό του

(BBC news, 2002)

Όχι στην Αυλή μου - NIMBY

- Οι στάσεις των τοπικών κοινοτήτων, μπορούν να κατηγοριοποιηθούν ως εξής:
 - **Υπέρ** της δραστηριότητας, **Κατά** της χωροθέτησης σε μία συγκεκριμένη περιοχή (NIMBY)
 - **Κατά** της δραστηριότητας γενικότερα (NIABY)
 - **Αρχικά Υπέρ** της δραστηριότητας, **στη συνέχεια Κατά** της δραστηριότητας λόγω του έργου
 - **Κατά** του συγκεκριμένου έργου

NIMBY: Τοπικό (;) πρόβλημα

- Τοπικές αντιδράσεις στα κόστη vs Υπερτοπικά οφέλη
- Τοπικά ζητήματα με υπερτοπικό χαρακτήρα (NIMBY και κινήματα)

ΔΕΥΤΕΡΑ 25/11 3:30μμ Κεντρική πλατεία Κερατέας

Αναχώρηση λεοφωρείου για μετάβαση στο Σύνταγμα για την υποδοχή του "Καραβανιού Αλληλεγγύης Χαλκιδικής"

Οι ψευδοοικολόγοι...

- Όποιον Έλληνα και αν ρωτήσεις θα σου απαντήσει ότι ενδιαφέρεται πολύ για το περιβάλλον, ότι είναι υπέρ των εναλλακτικών μορφών ενέργειας, ότι πρέπει να περιοριστεί η ατμοσφαιρική και η θαλάσσια ρύπανση. Από την άλλη, κανείς δεν θέλει τις εγκαταστάσεις των εναλλακτικών πηγών ενέργειας στην περιοχή του. [...] Στη Σύρο οι κάτοικοι διαμαρτύρονται διότι οι ανεμογεννήτριες χαλάνε την αισθητική της κορυφογραμμής. Λένε επίσης ότι επειδή οι ανεμογεννήτριες κάνουν θόρυβο (85 ντεσιμπέλ, δηλαδή είναι σχεδόν αθόρυβες) οι κατσίκες τις ακούνε και θα σταματήσουν να γεννάνε. [...] Με αυτή τη λογική ποτέ δεν θα γίνει τίποτε σε αυτή τη χώρα. Τι προτιμούν, δηλαδή, οι απανταχού «ντόπιοι»; Να φλομώσουν στο καυσαέριο του μαζούτ ή να γίνουν ενεργειακά ανεξάρτητοι φιλοξενώντας τις ανεμογεννήτριες και τους ηλιακούς συλλέκτες; Ας καταλάβουμε επιτέλους ότι για να έχουμε καθαρή ενέργεια και να απολαμβάνουμε τα πλεονεκτήματά της κάποια θυσία πρέπει να κάνουμε.

Το ΒΗΜΑ
ΣΕΜΝΑ ΚΑΙ ΤΑΠΕΙΝΑ 15/4/2007

Το NIMBY από την πλευρά του «χωροθέτη»

- Όλες οι τοπικές αντιδράσεις οφείλονται στο NIMBY
 - Παράλογη αντίδραση
 - ✦ Είναι παράλογο να κατανοείς την ανάγκη για ΧΥΤΑ, αλλά να μην δέχεσαι την κατασκευή του
 - Λόγοι προστασίας προσωπικού συμφέροντος
 - Αδυναμία εκτίμησης του συλλογικού οφέλους
 - Αδαείς κάτοικοι
 - ✦ Η τοπική κοινότητα δεν κατανοεί το πρόβλημα
 - ✦ Οι αντιδράσεις αντιβαίνουν στην κοινή λογική και την επιστήμη
 - Αντιδρώσα μειονότητα vs σιωπηρή πλειοψηφία
 - ✦ Οι αντιδράσεις προέρχονται από μία μειοψηφία που είναι εμφανής λόγω σύγκρουσης.

Οι ψευδοοικολόγοι...

- Όποιον Έλληνα και αν ρωτήσεις θα σου απαντήσει ότι ενδιαφέρεται πολύ για το περιβάλλον, ότι είναι υπέρ των εναλλακτικών μορφών ενέργειας, ότι πρέπει να περιοριστεί η ατμοσφαιρική και η θαλάσσια ρύπανση. Από την άλλη, κανείς δεν θέλει τις εγκαταστάσεις των εναλλακτικών πηγών ενέργειας στην περιοχή του. [...] Στη Σύρο οι κάτοικοι διαμαρτύρονται διότι οι ανεμογεννήτριες χαλάνε την αισθητική της κορυφογραμμής. Λένε επίσης ότι επειδή οι ανεμογεννήτριες κάνουν θόρυβο (85 ντεσιμπέλ, δηλαδή είναι σχεδόν αθόρυβες) οι κατσίκες τις ακούνε και θα σταματήσουν να γεννάνε. [...] Με αυτή τη λογική ποτέ δεν θα γίνει τίποτε σε αυτή τη χώρα. Τι προτιμούν, δηλαδή, οι απανταχού «ντόπιοι»; Να φλομώνουν στο καυσαέριο του μαζούτ ή να γίνουν ενεργειακά ανεξάρτητοι φιλοξενώντας τις ανεμογεννήτριες και τους ηλιακούς συλλέκτες; Ας καταλάβουμε επιτέλους ότι για να έχουμε καθαρή ενέργεια και να απολαμβάνουμε τα πλεονεκτήματά της κάποια θυσία πρέπει να κάνουμε.

• Οι κάτοικοι είναι:
Παράλογοι

Αδαείς

Ενδιαφέρονται
μόνο για το
προσωπικό τους
συμφέρον

Το NIMBY μπορεί να θεωρηθεί μία περίπτωση της Τραγωδίας των Κοινών ή του Διλήματος του Φυλακισμένου.

Τι θα έκανε ένας ορθολογικός ωφελμιστής που προσπαθεί να μεγιστοποιήσει την προσωπική του ωφέλεια;

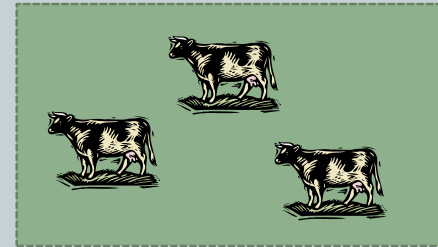
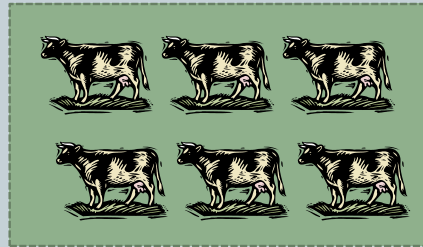
Prisoners' dilemma

		prisoner B			
		confess	remain silent		
prisoner A	confess	 5 years 5 years	 0 year 20 years		
	remain silent	 20 years 0 year	 1 year 1 year		

© 2010 Encyclopædia Britannica, Inc.

Τραγωδία των Κοινών

A

B

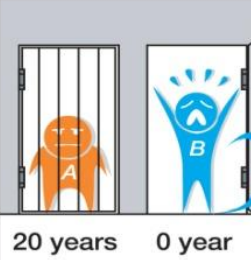

- A: $\sum_{t=0}^n (a_1 + a_2 + a_3)$ $n = \text{πεπερασμένο}$
- B: $\sum_{t=0}^{\infty} (a'_1 + a'_2 + a'_3)$ $t = \infty$ λόγω αειφορικής διαχείρισης
- $a_1 > a'_1$ για τα πρώτα χρόνια

Δίλλημα του φυλακισμένου

- Αν καρφώσουν και οι δύο 10 χρόνια συνολικά
- Αν καρφώσει μόνο ο ένας 20 χρόνια συνολικά
- Αν δεν καρφώσει κανένας 2 χρόνια συνολικά

Η ορθολογική επιδίωξη μεγιστοποίησης του προσωπικού οφέλους, υπό καθεστώς περιορισμένης πληροφόρησης, οδηγεί σε μείωση της συνολικής ή και της ατομικής ευημερίας.

Prisoners' dilemma

		prisoner B	
		confess	remain silent
prisoner A	confess	 5 years 5 years	 0 year 20 years
	remain silent	 20 years 0 year	 1 year 1 year

© 2010 Encyclopædia Britannica, Inc.

Τελικά ο Ridley ένας ήταν
ένας συνεπής νέο-φιλελεύθερος
ή ένας κυνικός υποκριτής;

Το NIMBY από την πλευρά του αντιδρώντα

- Έκφραση δημοκρατικού πνεύματος
 - Κοινωνία των πολιτών, Αμεσοδημοκρατικές διεργασίες
- Ανάπτυξη τοπικών συνδέσεων
- Φορέας γενικότερης αλλαγής
- Γενικότερη αναπτυξιακή πολιτική vs τεχνικά ζητήματα χωροθέτησης
 - «Δεν θα επιτρέψουμε να τιμεντωθούν τα βουνά, να αλλοιωθούν οι περιπατητικές διαδρομές, να μαγαριστούν οι βιότοποι με πυλώνες, μετασχηματιστές και καλώδια, που ως μοναδικό στόχο θα έχουν τον πλουτισμό των επενδυτών εις βάρος του νησιού και της ποιότητας ζωής μας.»

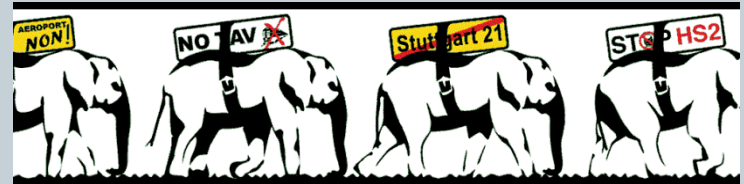
Πρωτοβουλιά Πολιτών Χίου, 2011

Το NIMBY από την πλευρά του αντιδρώντα

- Αντίδραση στην ανάγκη ύπαρξης του LULU εξ ολοκλήρου
 - «Εμείς πολίτες, συλλογικοί και κινήματα παλεύουμε ενάντια στα Άχρηστα και Επιβαλλόμενα Μέγα-Έργα»

UIMP, Charter of Tunis, 2013

- Ζητήματα περιβαλλοντικής δικαιοσύνης
 - Δραστηριότητα Υψηλού Ρίσκου > Περιοχές με Χαμηλό εισόδημα
 - «Δεν μπορεί να συνεχιστεί αυτή η κατάσταση. Δεν πάει άλλο. Η δική μας θέση είναι σαφής: Πρέπει να σταματήσει πλέον η νοοτροπία ότι η Δυτική Αττική αποτελεί περιοχή δεύτερης κατηγορίας και ότι οι κάτοικοί της έχουν λιγότερα δικαιώματα από τους υπολοίπους»

Νομάρχης Δ. Αττικής Αριστείδης Αρκουδάρης, 2008
για τη διαχείριση απορριμμάτων στην Αττική

Τα τρία επίπεδα των Τοπικών Αντιδράσεων:

- Αντιλήψεις σχετικά με τις επιπτώσεις
- Αντιλήψεις σχετικά με τους συμμετέχοντες
- Αντιλήψεις σχετικά με τη διαδικασία χωροθέτησης

Αντιλήψεις σχετικά με τις επιπτώσεις

- Οι αντιλήψεις του κοινού για τις επιπτώσεις καθορίζουν το επίπεδο αποδοχής
- Η επιστημονική εκτίμηση ρίσκου δεν έχει σημασία
 - Η εκτιμώμενη επικινδυνότητα από τους ειδικούς, είναι συνήθως πολύ μικρότερη από την επικινδυνότητα την οποία **αντιλαμβάνονται** ότι εκτίθενται οι κάτοικοι (Kasperson et al., 1992)
- Η επιστημονική εκτίμηση του ρίσκου συχνά αποδομείται εύκολα
 - Οι αντιδρώντες αμφισβητούν επιτυχώς τη μεθοδολογία και τα τεχνικά χαρακτηριστικά των δραστηριοτήτων προς χωροθέτηση (Kearney & Smith, 1994)

Αντιλήψεις σχετικά με τους συμμετέχοντες

- Αντιλήψεις σχετικά με τον φορέα που χωροθετεί (Δημόσια υπηρεσία, εταιρεία, δήμος κοκ)
 - Χαμηλά επίπεδα εμπιστοσύνης αυξάνουν τις αντιδράσεις
 - Χαμηλά επίπεδα εμπιστοσύνης μεταξύ των υποστηρικτών – αντιδρώντων
 - Αντιλήψεις των «ειδικών»
 - «Αντικειμενικές» εκτιμήσεις ρίσκου (δεν γίνονται αντιληπτές ως τέτοιες από το κοινό)
 - Σύγκρουση μεταξύ ειδικών > Αυξημένες αντιδράσεις

Αντιλήψεις σχετικά με τη διαδικασία χωροθέτησης

- Ζητήματα που αφορούν στις αντιλήψεις σχετικά με την «αντικειμενικότητά» της
 - ✦ Χωροθέτηση και στη συνέχεια ενημέρωση της τοπικής κοινότητας
 - ✦ Απουσία διαβούλευσης (Το κόστος συμμετοχής στη διαβούλευση μπορεί να είναι ο παράγοντας αποκλεισμού και όχι η απουσία δομής διαβούλευσης)
- vs
- ✦ Η χωροθέτηση ακολουθεί επιστημονική μέθοδο
- ✦ Συνυπολογισμός των θέσεων της τοπικής κοινότητας, συμπεριλαμβανομένου και της δυνατότητας να απορρίψει την πρόταση εξ ολοκλήρου

Μερικά γενικότερα ζητήματα

	Ριζοσπαστικό περιβαλλοντικό κίνημα (έως το '80)	Ενσωμάτωση των ΠΜΚΟ/Οικολογικός εκσυγχρονισμός ('80 και έπειτα)	Σήμερα
Επιστήμη και Τεχνολογία	~ Πηγή περιβαλλοντικών προβλημάτων	~ Πιθανή λύση περιβαλλοντικών προβλημάτων ~ Πράσινες τεχνολογίες	~ «Πράσινα» και «έξυπνα» προϊόντα και υπηρεσίες;
Καπιταλισμός/Βιομηχάνιση	~ Έντονη κριτική	~ Αποδοχή ως τη μόνη δυνατή λύση ~ Η Υπερ-Βιομηχάνιση είναι λύση	
Λύσεις	~ Απορρυπαντικές τεχνολογίες εκτός του κύκλου παραγωγής	~ Έμφαση στο «πρασίνισμα» της παραγωγής	~ Έμφαση στο «πρασίνισμα» της κατανάλωσης ;
Δημοκρατία και συμμετοχή	~ Νομιμοποίηση μέσω του κράτους	~ Νομιμοποίηση μέσω της κοινωνίας των πολιτών (ΜΚΟ, τοπικοί φορείς)	~ Ποια είναι η νομιμοποίηση;
Πολιτικά εργαλεία	~ Τεχνοκρατική – γραφειοκρατική χωροθέτηση ~ Κανονιστικά εργαλεία πολιτικής	~ Δικαίωμα στην πληροφόρηση – συμμετοχή ~ Συμμετοχικά και οικονομικά εργαλεία πολιτικής	

Αναφορές

- BBC news. (2002, 21 May 2002). Would YOU live next to a Nimby? Retrieved from <http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk/2000000.stm>
- Σεμνά & Ταπεινά. (2007, 15/04/2007). *To ΒΗΜΑ*. Retrieved from <http://www.tovima.gr/finance/article/?aid=180406>
- Πρωτοβουλία Πολιτών Χίου. (2011). Πρωτοβουλιά πολιτών Χίου ενάντια στο σχεδιαζόμενο αιολικό πάρκο μαμούθ ΡΟΚΑ-IBERDROLA Retrieved from <http://chiosantirokas.blogspot.gr/2011/03/iberdrola.html>
- UIMP. (2014). Charter of Tunis. Retrieved 13/12/2014, from <http://rosiamontana.org/fauimp4/charter-of-tunis/>
- Αρκουδάρης, Α. (2008). Ομιλία Νομάρχη Δυτικής Αττικής κ. Αριστείδη Αρκουδάρη στην διημερίδα της Τ.Ε.Δ.Κ.Ν.Α (5-6/02/2008) για την διαχείριση των απορριμμάτων της Αττικής. Retrieved 18/12/2008, from <http://www.pedattikis.gr/home/?p=971>

Kasperson, R. E., Golding, D., & Tuler, S. (1992). Social Distrust as a Factor in Siting Hazardous Facilities and Communicating Risks. *Journal of Social Issues*, 48(4), 161-187.

Kearney, R. C., & Smith, A. A. (1994). The Low-Level Radioactive Waste Siting Process in Connecticut. *Policy Studies Journal*, 22(4), 617-630.